

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De remedijs ad vitanda peccata venialia quæ significantur in stipula. Cap.
18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

bus detrahit, condigna poena multabit. Hæc mala, & reliqua omnia, quæ supra diximus, ex his præcipue delictis oriuntur, quæ liberè & scienter committimus. Ista animam nostram admodum fecundant, & diabolus in nostro casu & deiectione lætificat, ab studio bonorum operum retrahunt, & sensim paulatimque ad sæculi amorem trahunt, & affectus vi sanctæ mortificationis consopitos accendunt. Quis non timeat in hæc omnia mala impingere, & dum scienter in leues defectus cadit, inter homines stultos, qui hæc tam comperta ignorant, computari? Sanè ergo rationalem animæ partem, qui se videt minus cautum in his peccatis vitandis, & his aut similibus meditationibus intelligat quàm turpe est viro iusto peccatis leuibus, sed scienter commissis assuescere. Concipiat hæc prima principia spiritualis doctrinæ, & oculos mentis ad videndam suam inuerecundiam aperiat. Qua, radio diuinæ lucis, cognita, antea vitam segniciei & vœcordiæ deditam, detestabitur, & deinceps scienter delinquere, etiam in rebus leuissimis, magnum scelus reputabit.

De remedijs ad vitanda peccata venialia, quæ significantur in stipula.

CAPVT XVIII.

RECCATA illa, quæ stipulis designantur, & non ex vitis nostræ menti inidentibus, neque ex malicia & inuerecundia scienter peccantis, sed ex infirmitate carnis, & ex humanæ naturæ imbecillitate procedunt, difficillimè cauentur, adeo vt nullus sanctorum præter Christum Saluatorem, qui Deus est, & peccare non potuit, & præter Beatam Virginem, quæ mater Dei est, & singulari priuilegio omni caruit peccati natio; ab illis inueniatur immunis. Nam illa delicta, quæ ex suo genere criminalia sunt, & ex materiæ paruitate, aut ex omnimodæ deliberationis defectu leuia reputantur, multos sanctorum credimus, quatenus ex insitis vitiis nascuntur, post perfectam conuersionem ad Dominum, omnino vitasse, & vitis ex corde eliminatis, ac compositis per mortificationem affectibus, his casibus abstinuisse. Licet & hi tentationibus ab externo principio prouenientibus non caueant, ad huiusmodi graui peccata prouocantibus (vt cum diabolus eos de ambitione, aut de luxuria tentat) quibus vsque ad peccatum leue incurrendum aliquando succumbent. Alia verò peccata, quæ licet ex suo genere leuia, ex malicia & data opera committuntur, quàm longissimè absunt à cordibus perfectorum, quorum constans voluntas est prius mortem oppetere, quàm diuinæ voluntati, vel in minimis repugnare. Aristorum delictorum, quibus nunc mederi intendimus, longè alia ratio est, quæ cum ab ipsa natura nostra ad huc originalis peccati reliquijs affecta exoriantur, nullus potest ea omnino quantumuis sanctus effugere, eo ipso quòd humanam naturam gestat, & radicem eorum, carnis imbecillitatem, ablegare non potest. Hic ergo non est querendum remedium, quòd ista peccata minuta funditus destruat, & ab illis omnino nos liberet, (nam id in hac vita mortali nunquam consequemur) sed quòd ea in dies numero minuat, & gradu grauitatis extenuet, & nos faciat ad ea vitanda cautiore.

A Illud autè (quod in viris perfectionis cupidis longo tempore animaduertimus, & sæpe admirati sumus) non est aliud quàm suauis quadam attentio, & solers ac prouida circumspectio, quæ omnia tum magna tum parua; tum exteriora tum interiora; tum diuina tum humana, siue nobismetipsis, siue aliis sint necessaria, tractemus. Id quidem nos rudes, & spiritualium rerum imperiti, quibusdam similitudinibus intelligimus. Sicut enim legatus ab vno rege ad alium missus, cum apud istum legatione fungitur, in omnibus prudenter se gerit, & cum magna attentione sui Domini voluntatem declarat, ne in aliquo excedat, aut rem alicuius momenti dicendam prætermitat: voces etiam, & gestus, & motus, & minima quæque considerat, vt

B in omnibus, vt suam dignitatem deceat, se gerat: ita vir iustus, qui vniuersa, quæ agit, & cogitat, Deo inspectore, perficit, sic in magnis minimisque se habeat, vt nec oculos magni regis offendar, nec à iusti & serui Dei dignitate discedat. Et quem admodum pictor dum alicuius effigiem delineat, non oculis tantum, sed circino & exacta mensura partium quantitatem aduertit, vt figuram prototypo similem omnino describat: ita qui vult in omnibus suis operibus imaginem virtutis exprimere, debet quasi regula & circino, tum opera ipsa, tum omnia quæ insunt, & ea circumstant, elaborare. Ad quam attentionem nos hortatur Ecclesiasticus, dicens: Fili, in mansuetudine opera tua perfice, & super hominum gloriam diligens. Id quippe est omnia mansuetè perficere, in omnibus moderatè nos gerere, & incuriam, accelerationem, & reliqua, quæ solent pulchritudini actionum bonorum insidiari, manu discretionis abigere. Quod non tantum gloriam apud homines parit, sed amorem quoque benevolentiamque conciliat. Est enim apud alios non minus amabilis, quàm admirabilis, qui in magnis ac in paruis, quæ agit, hæc pulchritudinem modestæ grauitatis, & circumspectæ moderationis apponit. Cuius etiam meminit Ricardus Victorinus; Nam debemus, inquit, non solum in studiis, & exercitijs spiritualibus, verum etiam in negotijs secularibus, & necessitatis vsibus nihil incircumspectè, nihil indifferetè, nihil improvidè facere. Et post pauca: Itaque in his etiam, in quibus humanæ necessitati consulimus, vel communi infirmitati deseruimus, nihil sine modestia, nihil sine mensura, nihil sine intentione bona, nihil præter ordinem, nihil præter rationem agamus. Merito autem hæc attentio istorum leuium peccatorum vitandorum, aut minuendorum remedium dicitur, quoniam ex diametro (vt aiunt) eorum causam ac radicem oppugnat. Causa enim illorum est infirmitas carnis, & imbecillitas mentis, attentio verò & circumspectio ista carnem roborat, & mentem exluseitat, vt homo importunas muscas imperfectionum abigat, & à bonorum operum sacrificio repellat. Et sicut demon magna attentione conatur bona hominis opera imperfectionibus opplere; ita homo maiori attentione nitatur se ab huiusmodi imperfectionibus liberare. Audi Augustinum huius impuri aduersarij dolos ac insidias reuelantem: Quid prauius, inquit, quid malignius, quid nostro aduersario nequius? Qui posuit in cælo bellum; in paradiso fraudem, odium inter primos fratres; & in omni nostro opere zizaniam seminauit? Nam in comestione posuit gulam; in generatione, luxuriam; in exercitatione, ignauiam; in conuersatione, inuidiam; in gubernatione, aua-

Eccel. 3.
19.

C Ricard. lib. 1. de oru. di. interior. hominis. c. 43.

D Aug. ser. 4. de tempore.

E ritiam

ritiam; in correctione, iram; in præfatu, seu dominatione, superbiam. In corde ponit cogitationes malas; in ore, loquutiones fallas; in membris, operationes iniquas. In vigilando mouet ad praua opera, in dormiendo, ad somnia turpia. Lætos, mouet ad dissolutionem: tristes autem, ad desperationem, & vt breuiter loquar, omnia mala mundi sua sunt prauitate commissa.] Tam importuno igitur bello solertissima diligentia resistendum est, & cum tam infatigabili hoste peruigili cura in omnibus delectandum, si volumus præsertim non tantum non vinci, sed etiam nec vulneribus paruis feriri.

Quanti verò momenti sit ista circumspècta attentio, & attenta in omnibus circumspèctio ad leuia peccata cauenda, intelliget apertè quisquis eius munus agnouerit. Est enim velut oculi in corpore, qui omnia membra in suis functionibus dirigunt: de qua non incongruè illud intelligi potest: Quia si oculus noster simplex fuerit, totum etiam vitæ corpus lucidum erit.] Est quasi rex in regno, qui vires omnes tanquam sibi subditas regit, & actionem cuique propriam, modumque agendi præscribit. Est vt nauta in nauis, qui peritia ac solertia sua inter fluctus, syrtis, & scopulos nauim spiritualis conuersationis ad optatum portum perfectionis ducit. Est auriga, & via ductrix, & singulorum præceptrix, quæ curam animæ dirigit, viam inoffensam monstrat, & minima quæque distinguit. Est denique illud sal, de quo in Leuitico dictum est: Quicquid obtuleris sacrificij, sale condies, nec auferes sal fœderis Dei tui de sacrificio tuo.] In omni oblatione tua offeres sal. Nam sacrificium operis, quod non fuerit huius prudentis attentionis sale conditum, & fuerit oscitanter oblatum, haud quaquam carebit maculis excessuum, aut defectuum, quæ ipsum aut minus gratum, aut omnino ingratum efficiant. Sine hac attentione prouida virtutes ipsæ in auxilium ac tutamen nobis date, periculose sunt, quæ, quo maiores sunt, quo difficiliora audent, quo sublimiora aggrediuntur; eo sine freno attentionis & circumspèctionis operantes in scopulos offensionis periculosius impingent. Equus enim velocius currens sine freno ori diligenter iniecto, facilius præcipitabitur; & magna nauis maioribus ventis impulsâ melius sine gubernaculo naufragium patietur; & excelsa virtus sine attentione procedens, dnm minus putat, alicuius vitij contrarij interruptione vincetur. O quam aptè signata sunt ista in uastatione Lais! Venientes enim ad eam, exploratores Dan, viderunt populum habitantem in ea, absque villo timore, iuxta consuetudinem Sidoniorum, securum, & quietum, nullo ei penitus resistente; magnarumque opum, & procul à Sidone, atque à cunctis hominibus separatam; & eos à quibus missi erant, euocantes, percusserunt populum in ore gladij. Lais interpretatur leo, & nunc vitum iustum significat, de quo scriptum est: Iustus quasi leo confidens absque terrore erit.] Is iuxta consuetudinem Sidoniorum viuat, qui securi habitabant; in suæ vrbs fortitudine ac munitione confisi, & cum longè sit à Sidone, id est, à vera pace ac securitate, in omnibus incautè procedat, & se tutum ac tranquillum existimet, non dubium quin ab hostibus infestabitur & vulnerabitur, & fortè in mancipium capietur. Ac proinde in magnis & in minimis attentè viuamus, & vniuersa, quæ ad nos pertinent, siue spiritualia, siue temporalia, prudenter agamus, & cogitationem, loquelam, & cætera huiusmodi non leuis momenti cogitemus. Neque enim leue est, quod benefactum Deo nostro placet, & augmentum æterni præmij pro-

meretur, & malè ac segniter effectum, pœnæ detrimentum patietur.

Nec putandum est, hanc in omnibus attentionem, non quidem anxiam & perturbatam, sed suauem & quietam, esse molestam, quam res humanæ sine vilo dubio inferiores omnino requirunt. Litterarum acquisitio, bone Deus, quantam attentionem exposcit, quam attentè mens rationem alicuius rei, quam intelligere appetit, causamque considerat, & vnum ex alio deducens ac principia inter se conferens, & vim perualionum ponderans, tandem veritatem agnoscit! Et tamen scientiarum professio ex tam attenta consideratione dependens, non iniocunda, non molesta, sed dulcis & suauis inuenitur. Similiter pictor, quanta attentione exemplar inspicit, lineas ducit, & partium tum magnitudinem tum proportionem aduertit, vt imaginem prototypo similem, & pulchram delineet! Piscator quoque stans ad ripam fluminis, arundinem manu tenens, quam attentè absorptum frustillum suberis inspicit, vt illius motu piscem hamo captum agnoscat. Quin & lusores, qui non alea sed industria ludo tenentur, quam diligenter attendunt, ne in ficto illo scacchiorum bello à collusore superentur. Hi omnes iucundè ad sua officia attendunt, immo attentè ludunt, & ipsa attentione delectantur, & se ab importunitate grauiorum negotiorum exonerant: quare nos multo minori attentione (quæ certè sufficit) in bene viuendo tristamur, & eam in bonis operibus minus gratam, aut iocundam esse conquerimur? Sanctè quidem, & spiritualiter viuere, non est humanas disciplinas addiscere, non artem pictoris, aut piscatoris profiteri, non per ludum scacchiorum ab alio nummos surripere, sed est regum famulari, & sanctitatem acquirere, & regnum cælorum deprecari, quæ si maiora sunt, tu ipse lector examina, & si maiora inuenieris, & vtiliora cognoueris, minimè cum debita attentione & diligentia præstare graueris. Attende tibi ne incidas, quia facillimum est non attendenti, & curanti se ipsum, in magna peccata cadere, sed multo facilius in leuia prolabi. Quæ si vitare vis, attentionem ad te ipsum, & ad omnia, quæ cogitas, quæ desideras, & quæ agis, non deferas. Et vt Basilium & Ambrosium mea admonitione nunc imiter, attende tibi ne incautos tuos muneri & tuo statui ac professioni deficias. Venator es, ex illis, de quibus dixit Dominus apud Ieremiam: Ecce ego mitto venatores multos, attende ne ob tuam oscitantiam venator sis noui delicti, non desideratæ absolutionis. Piscator es, non reti pisces maris, sed verbo & doctrina homines capiens, sic mitte oculos, sic sermones tuos, sic cogitationibus & desiderijs occupare, vt in omnibus lucum facias, & expiscatu non pauperior redeas. Miles es? Hostem diligenter explora, ne gladio tuo, & ipso, quo eum percutere debes, te bono opere feriat. Athleta es? sic pugna, vt recum decertantem industria vincas, & cura eius tendiculas euadendi, deicias. Cursor es? Attende tibi ne dum curris, id est, dum bene operaris, aut gradum listas, aut te ipsum post longum annorum cursum magis à brancio elongatum inuenias. Diues es virtutibus, diues & meritis? Attende tibi ne fiat verbum absconditum in corde tuo, iniquum, & per elationem exalteris. Vide [vt cum comederis, & satiatus fueris] cælesti aliqua illustratione [benedicas Dominò pro terra optima, quæ dedit tibi. Et obserua, & caue ne quando obliuiscaris Domini Dei tui.] Denique vulneratus es in his aliquo nouo defectu, quod sepe accidit. Attende igitur tibi, ne medicinam

Luce. 11.
n. 34.

Leuit. 2.
13.

Judic. 18.
7.

Prov. 18.
1.

Ecl. 19.
27.

Basil. lib.
exam.
Ambros. li.
6. exa-
mer. c. 8.
Ierem. 16.
n. 16.

Deuter.
8. 10. 11.

adhuc differas, sed curre ad medicum, vel quære remedium penitentiae, ut minima plaga non crescat, nec paruum malum temporis diurnitate vires assumat. Attende inquam tibi in magnis, atque in minimis: in magnis, ut ea omnino fugias, & in minimis delictis ut saepe fugias, aut saltem minus teulo aduersarij tactus, & vulneratus resiliat. Qui enim sine hac quæta ac moderata attentione opera sua perficit, in multis tum cogitatione, tum desiderio, tum opere, tum modo operandi, & se gerendi delinquit.

At in quibus hæc attentio prouida est collocanda, ut hæc minima peccata utcumque vitemus? In multis quidem, quæ vnusquisque spiritualis vir, ipso vsu, & exercitatione facillimè, instante aliquo opere, aduertet. Attendat igitur an id quod agit bonum sit, nam si malum, sine vlla mora statim omittendum. Attendat an in bonum aliquem finem tendat, sin minus per intentionem rectam mox in bonum finem dirigat. Attendat, an debito loco, & tempore, & cum aliis circumstantiis fiat; sin autem, in suum tempus, & locum reiciat, aut in eo quod operi deficit, emendet. Attendat, an occupatio illa suo statui, & professioni conueniat, quam si status auersatur, etiam voluntas, & labor operantis relinquat. Attendat an desiderium perficiendi quod agit, in distractionem, in anxietatem, vel in alium affectum immoderatum præcipit, tunc verò desiderium illud deponat, & se ipsum sancta quadam libertate tranquillet. Attendat, an in aliquod extremum vergat, & ad mediocritatem, in qua virtus sita est, rediens à vitioso extremo discedat. Attendat, an res, quam gerendam suscipit, aut supra vi-

A res, aut periculosa sit, & damnum aliquod allatura; & ut equus ille à lobo descriptus procul odoretur bellum, & ante morbum parer medicinam, & occasiones cadendi præueniat. Attendat, an omni spiritui credat, non aduertens, quia saepe angelus Satanæ transfiguratur se in angelum lucis, & sub auro lutum, sub melle fel, & sub rosis & floribus spinas pungentes abscondit: & non sit facilis in credendo, nec sine maturo iudicio aliquid aut damnet, aut probet. Demum attendat, an res, quam aggreditur, dubia sit, & tunc alios consulat, & nullo modo in suo iudicio ac sententia confidat. His igitur attendat, & sciat Deum tantum ab illo petere, quod homo quilibet vult à suo famulo sibi præstari. Sicut enim homo vult ut famulus illi ex professo seruiat, & quæcumque præcipit, non oscitanter faciat; ita Dominus vult, ut vir iustus, omnia quæcumque agit, non sine quadam moderata consideratione perficiat. Qui in omnibus ita se gesserit, multa citra dubium leuia peccata vitabit, & quotidie perfectior & sanctior fiet, & minus aut in hac vita, igne amaræ penitentiae; aut in alia, acerbitate purgatorij ignis, stipulas consumentis, ardebit. Fieri que poterit, quod tam purus ac perfectus viuat, ut in fine vitæ molestia alicuius corporæ infirmitatis excoctus, & charitatis ardore purgatus, ex lecto ad cælum ascendat, & sine vlla mora coronam immortalitatis accipiat. Id multi sanctorum sunt assequuti, & nos assequi possemus, si ad imitar illorum perfectè viuere, per merita saluatoris nostri Iesu Christi, cui laus, honor, & imperium in sæcula seculorum, Amen.

Job. 39.
n. 25.
Ecc. 18.
n. 20.
2. Corin.
11. n. 14.

PARS SECUNDA

De extinctione vitiorum.

VITIA sunt radices peccatorum, præsertim grauiorum, in quibus extirpandis post penitentiam vite secularis elaborandum est, ne pullulet improba atque iniqua progenies. Si enim solos ramusculos arboris mortis præcidamus, radicem verò in corde seruemus, nunquam optata nobis puritas mentis eueniet. Quia semper radix illa iniquitatis terre nostri cordis affixa, filios generabit, qui defectionem à Deo cogitent, pacem turbent, & aduersus desideria spiritualis vite concepta, noua in dies bella commoueant. Vitia autem plurima sunt, & licet non robore, at numero aciem virtutum excedunt, cum vni virtuti duo saltem, alterum per excessum, alterum per defectum, vitia repugnent. Nec necessarium reor omnium naturas & qualitates exponere, (quod immens laboris esset) cum omnia illa ad vitia capitalia reuocentur: quibus cognitis, & gratia Dei victis, facile erit reliquam eorum multitudinem tanquam turbam militum ignauorum inermiumque prosternere. Vitia verò capitalia à quibusdam septem, ab alijs, octo numerantur, & nunc nos maiorem numerum, Serapionem sequuti apud Cassianum, eligimus, quò clariùs atque distinctiùs spiritualium virorum defectus destruendos aperiamus. Hæc verò sunt: Gula, Luxuria, Auaritia, Ira, Inuidia, Accedia, inanis Gloria, atque Superbia. Nec immeritò hunc numerum octo vitiorum septenario præponimus, quem in octo illis gentibus, quas Dominus ad liberationem suorum Israelitarum deiecit, signatum putamus. In Deuteronomio namque sic legimus: Cum introduxerit te Dominus Deus

Cassian.
coll. 5. ca.
2.

Deut. 7.
1.